

שכנים מסוכנים

ברחבי ישראל מפוזרים מפעלים המחזיקים חומרים מסוכנים סמוך לריכוזי אוכלוסייה; מאז שנת 2000 היתה עלייה של 42% במספר היתרי הרעלים שהנפיק המשרד להגנת הסביבה

צפירי רינת

שתי תאונות שבהן היו מעורבים חומרים מסוכנים התרחשו בשבועות האחרונים. לשריפת המפעל שהי תחולה השבוע באזור סגולה בפתח תקוה ובה נהרג אדם אחד, קדמה לפני שבועיים דליפת חומרים מסוכנים במפעל לחומרי בידוד באזור קרית גת ובו נפצעו קל ארבעה בני אדם. תאונות אלה מהוות תזכורת לכך עייתיות שבקיום מפעלים המחזיקים חומרים מסוכנים סמוך לריכוזי אוכלוסייה או מרכזי מסחר וקניות. המשרד להגנת הסביבה נאלץ להתמודד עם הקפה הולך וגובר של שימוש בחומרים מסוכנים באמצעות תקציב וכוח אדם מוגבלים. על פי נתוני המשרד, בסוף 2007 יותר מ-4,000 גופים החזיקו בהיתר רעלים שאיפשר להם לעשות שימוש בחומרים מסוכנים. זהו גידול של 42% מאז שנת 2000, ובמשרד מודים שיש צורך לצמצם מספר זה.

חלק גדול מההיתרים מיועד למחסני חומרי הדברה ובריכות שחייה המשתמשות בכלור. אולם יש גם מפעלים וכן 106 בתי קירור המחזיקים את החומר אמוניה, שהוא מסוכן במיוחד עם התפשטותו לאוויר. כמו כן, כיום יש בישראל 23 חוות גז ביטול - חומר דליק ונפיץ. קיים גם סיכון מתמשך מפסולת מסוכנת הנוצרת במפעלים ומשנועת לאתרים שונים, בהיקף שנתי של יותר משלוש מאות אלף טונות.

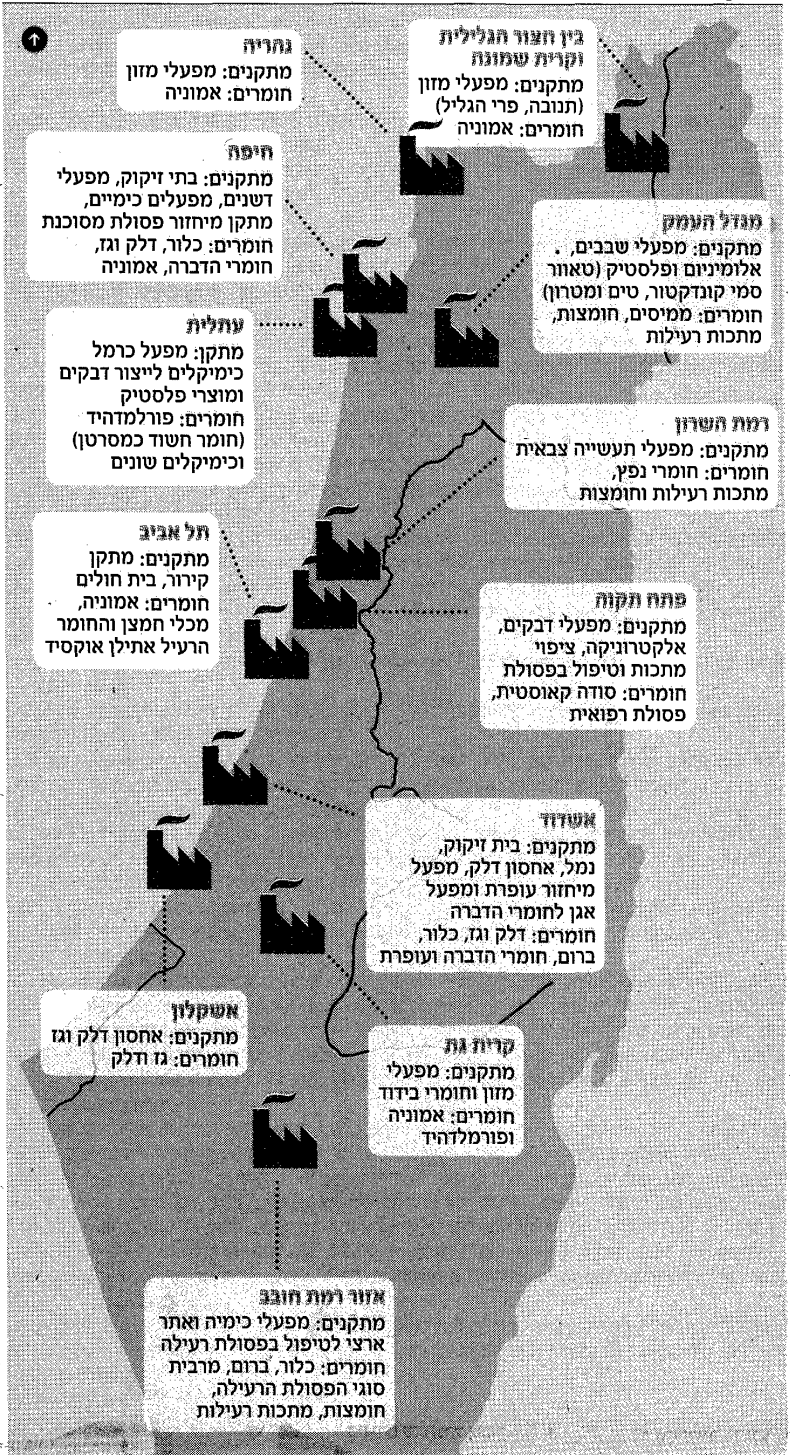
"החומרים שמטרידים אותנו במיוחד הם כלור ואמוניה", אומר מנהל מחוז תל אביב במשרד להגנת הסביבה, ברוך ובר, שמונה לעמוד בראש ועדת בדיקת האירוע בפתח תקוה. לדבריו, המשרד מנסה להפחית את השימוש בחומרים אלו, בין השאר באמצעות מעבר לתחליפים. עד כה צומצם במידה ניכרת מספר בריכות השחייה שבהם משתמשים בכלור לחיטוי המים.

למשרד להגנת הסביבה יש סמכות לפקח על החרי מרים המסוכנים ולקבוע תנאים לשימוש בהם. הוא מס' תיע גם כיתריות סביבתיות של רשויות מקומיות וכן באיגודי ערים לאיכות סביבה. "גורם חשוב נוסף הוא פיקוד העורף, שיכול לקבוע תנאים כל כך מחמירים להחזקת כלור או אמוניה עד שלא כדאי להחזיק בהם", מציין ובר. "אנחנו גם מנצלים את ההיערכות לרעידת אדמה כדי לקבוע תנאים למיגון החומרים המסוכנים". המשרד להגנת הסביבה מסווג מתקנים עם חומרים מסוכנים על פי שלוש דרגות סיכון. לדרגה ובר, המטרה היא להעביר את הפיקוח על דרגות הסיכון הפחותות יותר לרדי רשויות מקומיות או לידי חברה קבלנית. "לגבי המתקנים בדרגת סיכון גבוהה, אנחנו מודאים שהם יהיו במעקב קבוע שלנו".

ובר ציין שבאזור גוש דן עדיין יש כמה מתקני אמוניה. הוא התייחס למפעלי התעשייה הצבאית ברמת השרון שגם עליהם מפקח המשרד ואמר שכיום אין סיכון לאוכלוסייה הנמצאת מחוץ לגדרות המתחם שבו נמצאים המפעלים.

באחרונה מנהל המשרד להגנת הסביבה מאבק שבו נבנת יכולתו למנוע סיכון לאוכלוסייה בגלל סמיכות חומרים מסוכנים. המשרד מנסה למנוע את הליכי אישור הקמת מרכז קניות בקרית שמונה, בגלל הקרבה למתקני קירור של מפעלי מזון שבהם מאחסנים עש

מוקדי חומרים מסוכנים ליד ריכוזי אוכלוסייה

תצלום: ניר קיור

שריפה במפעל בפתח תקוה, השבוע

רות טונות של אמוניה.

במחקר שהתפרסם באחרונה על ידי מרכז שמואל נאמן בטכניון, נטען שבידי המשרד להגנת הסביבה יש כיום רק מידע חלקי על האופן בו מטופלת הפסולת המסוכנת. עמותת "אדם טבע ודין" טענה בעקבות התקרית שהיתה השבוע, שכיום לא נמסר לציבור מידע המאפשר לו להשמיע את עמדתו לפני קבלת החלטות על מיקום מתקנים עם חומרים מסוכנים. כמו כן אין מידע על החומרים שנפלטו לסביבה בזמן תקלות או תאונות, והציבור לא יודע למה הוא נחשף.

עמותת "אדם טבע ודין" טוענת שכיום לא נמסר לציבור מידע המאפשר לו להשמיע את עמדתו לפני קבלת החלטות על מיקום מתקנים המחזיקים חומרים מסוכנים